

РАХУНКОВА ПАЛАТА

РІШЕННЯ

м. Київ

від 25 травня 2021 року № 11-2

Про розгляд Звіту про результати аудиту ефективності виконання заходів з матеріально-технічного забезпечення закладів загальної середньої освіти за кошти субвенцій з державного бюджету

Відповідно до статті 98 Конституції України, статей 7, 25, 26, 35 і 36 Закону України «Про Рахункову палату» розглянуто Звіт про результати аудиту ефективності виконання заходів з матеріально-технічного забезпечення закладів загальної середньої освіти за кошти субвенцій з державного бюджету.

За результатами розгляду Рахункова палата

В С Т А Н О В И Л А:

1. Міністерством освіти і науки України (далі – МОН), як головним розпорядником коштів державного бюджету за бюджетними програмами за КПКВК 2211230, 2211240, 2211250 і 2211260, та головними розпорядниками коштів місцевих бюджетів Вінницької, Дніпропетровської, Київської, Львівської, Одеської, Полтавської, Харківської областей та м. Києва, у 2019–2020 роках не забезпечено повною мірою ефективного виконання заходів з матеріально-технічного забезпечення закладів загальної середньої освіти (далі – ЗСО), які фінансувалися за рахунок цих коштів.

Загалом за 10 напрямками матеріально-технічного забезпечення закладів ЗСО видатки за цей період становили **4282,6 млн грн**, у тому числі кошти субвенцій – **3230,1 млн грн** (з них у 2019 році – 1220,4 млн грн, 2020 році – 2009,7 млн грн) та співфінансування місцевих бюджетів – **1052,5 млн гривень**. За рахунок реалізації заходів з матеріально-технічного забезпечення суттєво покращено показники забезпеченості закладів ЗСО шкільними автобусами, персональними комп'ютерами, шкільними меблями та дидактичними засобами.

Однак внаслідок допущених неефективних управлінських рішень до державного бюджету повернено як невикористані **319,4 млн грн**, з них у 2019 році – 259,0 млн грн та у 2020 році – 60,4 млн грн, що становить **17,5 і 3 відс.** відкритих асигнувань відповідно.

За результатами аудиту, проведеного на 38 об'єктах у Вінницькій Дніпропетровській, Київській, Львівській, Одеській, Полтавській, Харківській областях і м. Київ, встановлено фактів неефективного управління і використання коштів субвенцій з державного бюджету та співфінансування з місцевих бюджетів на **181,0** та **134,6** млн грн відповідно, використання їх з порушенням законодавства на **67,8** млн грн, чим заподіяно матеріальної шкоди (збитків) територіальним громадам на 9,4 млн гривень. Встановлено також здійснення з порушеннями законодавства публічних закупівель на **51,5** млн грн, виконання з порушеннями законодавства з питань містобудівної діяльності проєктних, будівельних робіт, авторського та технічного нагляду на **172,8** млн грн, проведення з недотриманням нормативно-правових актів відбору та погодження проєктів і заходів з матеріально-технічного забезпечення закладів освіти на **94,3** млн гривень.

Основними причинами викладеного є неналежна організація використання коштів субвенцій, неефективне управління бюджетними коштами на місцях та неналежний внутрішній контроль за виконанням зазначених бюджетних програм з боку МОН.

2. Нормативно-правове врегулювання питань виконання заходів з матеріально-технічного забезпечення закладів ЗСО за кошти субвенцій з державного бюджету в цілому було достатнім для забезпечення законного виділення на цю мету бюджетних коштів. Разом з тим окремі положення порядків та умов надання субвенцій в частині використання бюджетних коштів мали недоліки, що не сприяло ефективності їх використання.

2.1. У 2019–2020 роках основними джерелами формування матеріально-технічної бази закладів ЗСО були чотири субвенції: на реалізацію заходів, спрямованих на підвищення якості освіти (далі – **субвенція на підвищення якості освіти**); на створення та ремонт існуючих спортивних комплексів при загальноосвітніх навчальних закладах усіх ступенів (далі – **субвенція на створення спорткомплексів**); на забезпечення якісної, сучасної та доступної загальної середньої освіти «Нова українська школа» (далі – **субвенція на створення НУШ**); на реалізацію програми «Спроможна школа для кращих результатів» (далі – **субвенція на забезпечення спроможної школи**). Проте порядки та умови надання двох нових субвенцій (на підвищення якості освіти та на створення спорткомплексів) були затверджені постановами Кабінету Міністрів України із порушенням строків, установлених частиною другою статті 97 Бюджетного кодексу України, на 2–2,5 місяця, що перенесло виконання відповідних заходів з матеріально-технічного забезпечення закладів ЗСО на кінець 2019 і 2020 календарних років.

2.2. Термінологія, яка застосовується в ДСТУ 7013:2009 «Автобуси спеціалізовані для перевезення школярів. Технічні вимоги» (далі – ДСТУ 7013:2009), зокрема «школярі з обмеженою здатністю пересування», не відповідає термінології, запровадженій у Законі України від 05.09.2017 № 2145 «Про освіту» (зі змінами та доповненнями) (далі – Закон № 2145), зокрема «особа з особливими освітніми потребами». Водночас підпунктом 1 пункту 4

Порядку та умов надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію заходів, спрямованих на підвищення якості освіти, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 03.04.2019 № 319 (далі – Порядок та умови № 319), не було належно врегульовано питання обов'язковості придбання шкільних автобусів, обладнаних місцями для дітей з особливими освітніми потребами (оскільки навіть за наявності у звичайних закладах освіти здобувачів з особливими освітніми потребами, в тому числі з обмеженою здатністю до пересування, обласні державні адміністрації лише можуть, а не зобов'язані придбавати шкільні автобуси, обладнані місцями для таких дітей), а також щодо кількості таких місць в автобусі. В результаті за рахунок 242,1 млн грн субвенції і 128,9 млн грн співфінансування, розподілених на заходи з придбання шкільних автобусів за цим заходом, автобуси з обладнаними місцями для осіб з особливими потребами не придбавалися, що явно не відповідає потребі закладів ЗСО у такому транспорті з огляду на кількість осіб з особливими освітніми потребами, що не забезпечені транспортними послугами.

2.3. Порядок та умови надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на створення та ремонт існуючих спортивних комплексів при загальноосвітніх навчальних закладах усіх ступенів, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 17.04.2019 № 376 (далі – Порядок та умови № 376), не передбачали подання комісії МОН змін, що вносяться замовниками будівництва у проекти, затверджені до фінансування. Це дозволяло здійснювати роботи, не передбачені проектами, що включені МОН до фінансування. При цьому така умова надання субвенції, як завершення створення спортивних комплексів, їх облаштування спортивним інвентарем і обладнанням та належне забезпечення подальшої експлуатації (у наступних бюджетних періодах) за рахунок місцевих бюджетів або інших джерел, не заборонених законодавством, не містила часових обмежень виконання цих зобов'язань, чим створено передумови для довготривалого завершення об'єктів та, відповідно, удорожчення вартості об'єктів внаслідок інфляційних процесів.

2.4. Порядок та умови надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на забезпечення якісної, сучасної та доступної загальної середньої освіти «Нова українська школа», затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 04.04.2018 № 237 (далі – Порядок та умови № 237), потребують внесення змін з метою уможливлення закупівлі меблів, обладнання і дидактичних матеріалів для учнів перших класів, які підуть у школу на четвертому році реформування ЗСО «Нова українська школа» (2021/2022 навчальний рік), що передбачено Планом заходів на 2017–2029 роки із запровадження Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа», затвердженим розпорядженням Кабінету Міністрів України від 13.12.2017 № 903-р (із змінами), а також визначення повноважень облдержадміністрацій (далі – ОДА) за потреби змінювати пропорції розподілу субвенції, визначених пунктом 15 Порядку та умов № 237, для бюджетів

сільських, селищних, міських територіальних громад за обґрунтованими зверненнями відповідних відділів освіти.

2.5. Через відсутність у Порядку та умовах надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію програми «Спроможна школа для кращих результатів», затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 12.02.2020 № 100 (далі – Порядок та умови № 100), до 30.04.2021, чіткого визначення терміну «проект, що реалізується за рахунок коштів субвенції» незрозумілим є що саме згідно з пунктом 3 повинно бути завершено до кінця поточного року – проект в цілому чи його частина, визначена у проєктній заявці. Це унеможливило об'єктивну оцінку результативності використання бюджетних коштів.

2.6. Не реалізовано пропозицію Рахункової палати, надану МОН у 2019 році за результатами аудиту ефективності використання коштів субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на забезпечення якісної, сучасної та доступної загальної середньої освіти «Нова українська школа», стосовно актуалізації Положення про навчальні кабінети загальноосвітніх навчальних закладів, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 20.07.2004 № 601, яке прийнято ще до освітньої реформи і, відповідно, не передбачає створення у навчальних кабінетах початкових класів нового освітнього простору.

3. МОН і окремими розпорядниками коштів місцевих бюджетів Вінницької, Дніпропетровської, Київської, Львівської, Одеської, Полтавської, Харківської областей та м. Києва у 2019–2020 роках не забезпечено повного і ефективного виконання бюджетних програм щодо субвенцій на підвищення якості освіти, створення спорткомплексів, створення НУШ та забезпечення спроможної школи за видатками.

3.1. Із затверджених 150,0 млн грн видатків субвенції на створення спорткомплексів з держбюджету виділено 146,8 млн грн, що на 3,2 млн грн менше затвердженого. Унаслідок затримки із затвердженням змін до розпорядження Кабінету Міністрів України від 05.07.2019 № 493-р в частині зміни коду і назви місцевих бюджетів та затримки внесення відповідних змін Мінфіном до розпису державного бюджету, 3,2 млн грн асигнувань субвенції на створення чотирьох спорткомплексів з державного бюджету не були виділені. В результаті не профінансовано місцеві бюджети на 2,1 млн грн Чернівецької, на 870,0 тис. грн Тернопільської та на 263,6 тис. грн Полтавської областей.

3.2. У 2019 році по субвенції на підвищення якості освіти проведено касових видатків на 1 092,0 млн грн, або 82 відс., по субвенції на створення спорткомплексів – 128,4 млн грн, або 87,5 відс. виділених асигнувань. Не використано відповідно 240,6 і 18,4 млн грн субвенцій (18 і 12,5 відс.), що свідчить про неефективне управління їх коштами.

У 2020 році по субвенції на створення НУШ використано 1 556,9 млн грн, або 98 відс. виділеного. Обсяг невикористаної субвенції становить 31,0 млн грн, або 2 відсотки. Разом з тим із передбачених

2 482,2 млн грн видатків **субвенції на забезпечення спроможної школи** виділено тільки 482,2 млн грн із загального фонду, з яких використано 452,8 млн грн, або 93,9 відс. виділеного. Не використано субвенції за загальним фондом на **29,4 млн грн, або 6,1 відсотка**. Затверджені за спеціальним фондом видатки субвенції в сумі 2000,0 млн грн не проводились через відсутність відповідних доходів.

3.3. Найменше коштів субвенції на підвищення якості освіти у 2019 році використано у **Київській** (27,3 млн грн із 65,6 млн грн відкритих асигнувань, або **42 відс.** виділеного), **Житомирській** (28,3 млн грн із 53,6 млн грн, або **53 відс.**) та **Вінницькій** (46,8 млн грн із 78,1 млн грн, або **60 відс.**) областях.

Кошти субвенції, розподілені Івано-Франківській, Запорізькій та Київській областям для придбання шкільних автобусів у сумах відповідно 15,0, 0,5 і 19,6 млн грн, за наявної потреби у такому транспорті, в повному обсязі зменшено або не використано. **Відтак тільки в Івано-Франківській та Київській областях втрачено можливість придбання загалом 17 шкільних автобусів.**

Зважаючи на розподіл по областях у цілому 175,0 млн грн на придбання шкільних автобусів, обладнаних місцями для дітей з особливими освітніми потребами, та мобільних ІРЦ, протягом року вони в повному обсязі зменшені по Донецькій (9,1 млн грн), Житомирській (9,7 млн грн), Запорізькій (10,7 млн грн) областях, а по Київській і Херсонській областях при затверджених видатках в сумах 13,7 і 2,3 млн грн за цим напрямом не використані. **В результаті не придбано мобільні ІРЦ для 13 областей за наявності у них інклюзивно-ресурсних центрів.**

Серед причин невикористання коштів субвенції – затримки з визначенням результатів тендерних процедур щодо закупівлі шкільних автобусів внаслідок оскаржень рішень тендерних комітетів до Антимонопольного комітету України та відсутність на ринку пропозицій щодо мобільних ІРЦ.

3.4. Вкрай низьким був рівень виконання у 2019 році видатків субвенції на створення спорткомплексів у Черкаській і Миколаївській областях, де виділених асигнувань використано відповідно на **24 і 34 відсотки**.

У 2020 році з **субвенції на створення НУШ** найнижчий показник використання коштів (на рівні **90 відс.**) мала **Тернопільська область**, а по **субвенції на забезпечення спроможної школи** – **Миколаївська (65 відс.) та Херсонська (67 відс.)** області.

4. МОН та окремі розпорядники коштів місцевих бюджетів Вінницької, Дніпропетровської, Донецької, Київської, Львівської, Одеської, Полтавської, Харківської областей та м. Києва не вжили належних заходів для забезпечення розподілу обсягів субвенцій між регіонами і заходами, дотримання черговості їх фінансування та повноти співфінансування з місцевих бюджетів.

4.1. У бюджетному запиті щодо субвенції на створення НУШ МОН не визначено жодного результативного показника, що є невиконанням пункту 20

інструктивного листа Мінфіну від 03.09.2019 № 04110-09-10/22087 щодо підготовки бюджетних запитів на 2020–2022 роки та пункту 4.8 Інструкції з підготовки бюджетних запитів, затвердженої наказом Мінфіну від 06.06.2012 № 687 (зі змінами). Відсутність розрахунків також за іншими трьома бюджетними програмами та невизначення за жодною з них результативних показників надалі призвели до неможливості оцінки ефективності їх реалізації.

4.2. Комісією МОН з визначення переліку спортивних комплексів у 2019 році за заявками з місць, в яких органами виконавчої влади і місцевого самоврядування не дотримано критеріїв, визначених у пунктах 1, 3 Порядку та умов № 376 (зокрема, щодо кількості учнів, яка дає право на фінансування за рахунок субвенції, наявності відведеної в установленому порядку земельної ділянки та затвердженої проектної документації, забезпечення створення спортивних комплексів з дотриманням вимог щодо безперешкодного доступу до них маломобільних груп населення), спрямовано на створення спортивних комплексів, розташованих у Вінницькій, Івано-Франківській, Київській, Львівській, Одеській, Сумській, Чернігівській, Черкаській, Хмельницькій, Херсонській та Чернівецькій областях, **38,9 млн грн**, або 26 відс. субвенції.

Комісією МОН з визначення переліку проєктів за субвенцією на забезпечення спроможної школи до переліку проєктів, поданих на погодження МОН, включено окремі проєкти, на які розподілено **27,6 млн грн** субвенції на забезпечення спроможної школи, щодо яких були **відсутні** визначені пунктом 5 Порядку та умов № 100 гарантійні листи органів місцевого самоврядування про дотримання ними умов щодо завершення реалізації проєктів до кінця поточного року, чим не дотримано вимоги пункту 8 цього Порядку та умов. Крім того, Комісією на погодження МОН надано пропозиції за окремими проєктами, пов'язаними з проведенням будівельних робіт, на які розподілено **10,6 млн грн** субвенції, що не мали затвердженої належним чином проектної документації та, відповідно, позитивного висновку державної експертизи цієї документації, чим не дотримано умови пункту 3 Порядку та умов № 100. Зазначене не сприяло своєчасності та ефективності виконання відповідних заходів матеріально-технічного забезпечення закладів ЗСО.

4.3. Органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування Дніпропетровської, Київської, Львівської, Одеської, Харківської областей не забезпечено виконання взятих зобов'язань в частині співфінансування з місцевих бюджетів.

У Вінницькій, Львівській, Одеській, Харківській областях допущено випадки розподілу і надання субвенцій на створення спорткомплексів і забезпечення спроможної школи за умови відсутності розробленої в установленому порядку проектно-кошторисної документації (далі – ПКД) або виділеної земельної ділянки, надання її освітнім закладам, які не були опорними або не мали визначеної чисельності учнів відповідно у 100 або 350 осіб.

У Харківській області в межах вимог Порядку та умов № 319 на місцевому рівні запроваджено умови співфінансування придбання шкільних

автобусів у розмірі 50/50, що дало змогу придбати більшу кількість автобусів, водночас унеможливило проведення першочергового розподілу коштів на опорні заклади освіти, як це передбачено підпунктом 1 пункту 6 Порядку та умов № 319. У результаті, за незабезпеченості потреби п'яти опорних закладів, кошти субвенції за напрямом у сумі **3,6 млн грн** розподілені департаментом на три інші (неопорні) заклади ЗСО області, тобто без дотримання чітко визначеної черговості фінансування.

При здійсненні розподілу субвенції на підвищення якості освіти за напрямом на придбання персональних комп'ютерів (далі – ПК) у Харківській області та Дарницькому районі м. Києва структурними підрозділами закладів освіти не враховано показників співвідношення кількості учнів на один ПК, передбаченої пунктом 8 Порядку та умов № 319. Відповідно першочергового фінансування освітніх закладів, що мають найгірші показники забезпечення ПК, не здійснювалося.

У Вінницькій та Харківській областях при розподілі коштів на придбання послуг із забезпечення доступу до Інтернету не надавалися переваги опорним школам та закладам ЗСО усіх ступенів з кількістю учнів 100 та більше, які мають швидкість доступу до Інтернету менше 100 Мбіт/с, чим не дотримано вимог пункту 10 Порядку та умов № 319.

5. Розпорядниками коштів субвенцій Вінницької, Дніпропетровської, Львівської, Одеської, Харківської областей та м. Києва не забезпечено дотримання вимог законодавства про публічні закупівлі і з питань містобудівної діяльності, що спричинило неналежне використання бюджетних коштів.

Аудит засвідчив порушення вимог законодавства у сфері публічних закупівель у Вінницькій, Одеській, Харківській областях та м. Києві на загальну суму **51,5 млн грн**, у тому числі: неналежна підготовка тендерної документації; визначення переможцем суб'єкта господарювання, який не відповідає кваліфікаційним вимогам; укладання договорів з недотриманням вимог тендерної документації.

Зокрема, Відділом освіти Валківської районної державної адміністрації Харківської області з порушенням вимог Закону України від 25.12.2015 № 922 «Про публічні закупівлі» (зі змінами і доповненнями) визначено переможця з надання послуг з доступу до Інтернету, з яким укладено договір вартістю 1048,9 тис. гривень.

Порушення вимог законодавства з питань містобудівної діяльності встановлено у Вінницькій, Дніпропетровській, Київській, Львівській, Одеській, Харківській областях та м. Києві на загальну суму **172,8 млн грн**, зокрема, неякісне розроблення проектної документації (відсутність у ПКД всупереч законодавству проектних рішень щодо доступу до об'єктів освіти для маломобільних груп населення); проведення будівництва за відсутності правовстановлюючих документів на земельні ділянки; виконання будівельних робіт за відсутності дозволу на них; невиконання передбачених ПКД робіт (без оплати).

6. Структурні підрозділи з питань освіти Вінницької, Дніпропетровської, Донецької, Київської, Львівської, Одеської,

Полтавської, Харківської обласних державних адміністрацій та окремі районні у м. Києві державні адміністрації не забезпечили дієвого внутрішнього контролю за використанням коштів субвенції та виконанням робіт, що призвело до використання з порушеннями законодавства 67,6 млн грн субвенції (зокрема, використано коштів з недотриманням вимог порядків та умов; не підтверджено обсягів виконаних будівельних робіт; включено до актів непідтверджених витрат; здійснено видатків на технічний нагляд, проведення якого документально не підтверджено).

6.1. Аудитом на 19 об'єктах встановлено заподіяння матеріальної шкоди (збитків) територіальним громадам на загальну суму **9,4 млн грн** та 21 факт з ознаками кримінальних правопорушень.

Неналежна якість організації використання коштів субвенції на підвищення якості освіти, що спрямовані на забезпечення доступу до Інтернету закладів ЗСО у Вінницькій, Дніпропетровській, Львівській, Полтавській, Харківській областях та м. Києві, призвела до системних негативних наслідків. За цим напрямом встановлено численні випадки оплати за роботи з підключення закладів ЗСО до Інтернету, які фактично виконані і оплачені раніше; оплати за цінами, що суттєво перевищують середньоринкові; оплати робіт, виконання яких належно не оформлено документами.

Зокрема, тендерним комітетом комунального підприємства «Безпечна та інноваційна освіта», якому Департаментом освіти **Дніпровської міської ради** делеговано повноваження на закупівлю мережевого обладнання та послуг з доступу до Інтернету для закладів ЗСО м. Дніпра, неправомірно визначено переможця відкритих торгів і зайво оплачено за монтажні роботи мережевого обладнання в школах міста 2749,6 тис. грн, чим заподіяно матеріальної шкоди Дніпровській міській територіальній громаді на цю суму.

У Валківському районі **Харківської області** не підтверджено виконання робіт з підключення до Інтернету за низкою закладів ЗСО, за які Відділом освіти Валківської РДА сплачено 953,5 тис. гривень. У цій же області до вартості робіт з підключення до Інтернету закладів освіти **Дергачівського району** безпідставно включено трудовитрати з встановлення комутаторів, відеоконтрольних пристроїв, маршрутизаторів, чим заподіяно матеріальної шкоди територіальній громаді району на 168,0 тис. гривень. Водночас незаконно оплачено за послуги з підключення до Інтернету у Вінницькому районі **Вінницької області** 157,2 тис. грн, у Великобачаганському районі **Полтавської області** – 75,8 тис. грн, у Святошинському районі **м. Києва** – 52,7 тис. гривень.

В **Одеській області** до актів приймання виконаних будівельних робіт незаконно включено і оплачено Відділом освіти Великомихайлівської селищної ради вартість невиконаних робіт та невикористаних матеріалів на 298,1 тис. грн, що є матеріальною шкодою для селищної громади. Відділом освіти, молоді та спорту Вороновицької селищної ради (далі – Відділ освіти Вороновицької селищної ради) **Вінницької області** зайво сплачено за невиконані роботи в приміщенні їдальні Вороновицького ліцею

241,7 тис. гривень. Так само з реконструкції гімназії № 315 Управлінням освіти Дарницької районної у м. Києві державної адміністрації за невиконані роботи і невикористані матеріали незаконно сплачено підрядникам 738,5 тис. гривень. У Львівській області за невиконані будівельні роботи на спортивних спорудах комунального закладу Львівської обласної ради «Львівський державний ліцей з посиленою військово-фізичною підготовкою ім. Героїв Крут» (далі – Львівський військовий ліцей), середньої загальноосвітньої школи I-III ступенів № 23 у м. Львів (далі – СЗШ № 23 м. Львів), середньої загальноосвітньої школи I-III ступенів № 54 у м. Львів (далі – СЗШ № 54 м. Львів) підрядникам незаконно сплачено 157,0, 22,7 і 73,6 тис. грн відповідно.

Окремими закладами освіти Харківського району Харківської області з недотриманням нормативних вимог придбано шкільні столи з незаокругленими кутами стільниці вартістю 721,1 тис. грн, що є небезпечним для дітей, які перебувають у відповідному класі (меблі замінено на належні за результатами аудиту).

6.2. За фактами порушення термінів виконання договірних зобов'язань щодо постачання товарно-матеріальних цінностей і виконання будівельних робіт чотирма замовниками (Відділом освіти Іванківської РДА та Відділом освіти Києво-Святошинської РДА Київської області, Львівським військовим ліцеєм, Відділом освіти Великомихайлівської селищної ради Одеської області) не застосовано до постачальників штрафних санкцій, передбачених законодавством і укладеними договорами, на загальну суму **1393,2 тис. грн**, унаслідок чого територіальними громадами втрачено доходів на цю суму.

При цьому факти незастосування замовниками (Львівським військовим ліцеєм – на 823,0 тис. грн, Відділом освіти Києво-Святошинської РДА – на 487,1 тис. грн) штрафних санкцій до постачальників і підрядників за порушення термінів виконання договірних зобов'язань щодо постачання товарно-матеріальних цінностей і виконання будівельних робіт мають ознаки кримінальних правопорушень.

За фактами незастосування штрафних санкцій, передбачених законодавством і укладеними договорами за неякісне виконання підрядних робіт, Глуховецьким селищним бюджетом (Вінницька область), за розрахунками Рахункової палати на підставі умов договорів, не одержано доходів на суму **295,2 тис. грн**, чим створено ризики заподіяння матеріальної шкоди відповідній територіальній громаді у разі нестягнення зазначених штрафів у межах скороченого терміну позовної давності.

6.3. У Вінницькій області встановлено ознаки необґрунтованого включення підрядними і субпідрядними організаціями до загальновиробничих витрат нарахування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування на суму **775,7 тис. грн** при виконанні будівельних робіт на об'єктах Вороновицької селищної ради.

6.4. Неefективні управлінські рішення на місцях спричинили численні випадки неefективного використання коштів субвенцій і співфінансування з

місцевих бюджетів. Зокрема, неекономно використано **12,1 млн грн**, непродуктивно – **36,0 млн грн**, нерезультативно – **86,5 млн гривень**.

Так, у 2020 році закладами освіти м. Львова за рахунок субвенції на створення НУШ в сумі 1039,4 тис. грн та коштів співфінансування 311,7 тис. грн придбано 1314 столів (парт) учнівських, які не відповідають вимогам, наведеним у Типовому переліку засобів навчання та обладнання для навчальних кабінетів початкової школи, затвердженому наказом Міністерства освіти і науки України від 07.02.2020 № 143 (далі – Типовий перелік № 143) та у Методичних рекомендаціях щодо організації освітнього простору Нової української школи, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 23.03.2018 № 283, що свідчить про непродуктивне використання бюджетних коштів.

Результати порівняльного аналізу здійснених децентралізованих закупівель послуг з доступу до Інтернету засвідчили неекономне використання коштів субвенції на підвищення якості освіти відділами освіти Сколівської та Турківської РДА Львівської області, за розрахунками Рахункової палати, на 1087,2 та 1898,8 тис. грн відповідно.

Шкільні автобуси, придбані для Вовчанського і Дергачівського ІРЦ та Черкаськолозівського ліцею (Харківська область) загальною вартістю 6794,9 тис. грн, почали використовуватися через 10 і 8 місяців відповідно з дати їх придбання. Придбаний у 2019 році шкільний автобус вартістю 2037,0 тис. грн, переданий Управлінню освіти Львівської міської ради, не використовувався протягом 11 місяців 2020 року. Аналогічно протягом 11 місяців не використовувалися два мікроавтобуси вартістю 2365,0 тис. грн, придбані Управлінням освіти Дарницької районної у м. Києві державної адміністрації. Вказане свідчить про нерезультативне використання бюджетних коштів, що лише частково пояснюється карантинними обмеженнями, викликаними пандемією (COVID-19).

7. За фактами порушення законодавства з питань публічних закупівель складено чотири протоколи про адміністративні правопорушення за вчинення правопорушень, передбачених статтею 164-14 Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП). У трьох випадках про наявність адміністративних правопорушень, справи за якими відповідно до статті 234-1 КУпАП розглядають органи державного фінансового контролю, поінформовано Державну аудиторську службу України. За результатами аудиту станом на 10 квітня 2021 року забезпечено усунення негативних наслідків допущених порушень і недоліків на загальну суму **19,7 млн грн**, зокрема відмінено неправомірних управлінських рішень (об'єкти контролю Харківської області) – на 692,1 тис. грн, відшкодовано матеріальної шкоди (об'єкти контролю Вінницької, Дніпропетровської, Львівської, Полтавської, Харківської областей та міста Києва) – 1668,5 тис. грн, замінено неякісних товарів (об'єкти контролю Одеської та Харківської областей) – 1993,4 тис. грн, введено в експлуатацію основні засоби, які тривалий час за призначенням не використовувалися (об'єкти контролю Львівської, Одеської областей та

м. Києва) – 7629,8 тис. грн, додатково профінансовано з місцевих бюджетів (об'єкти контролю Львівської області) – 734,4 тис. грн, внесено змін до ПКД (об'єкти контролю Львівської області) – 1034,4 тис. грн, відновлено в обліку витрат (об'єкти контролю Львівської області) – 5930,5 тис. гривень.

8. Причинами порушень, встановлених аудитом щодо використання коштів субвенцій на реалізацію заходів з матеріально-технічного забезпечення закладів ЗСО, є, зокрема, неналежна робота системи внутрішнього контролю в МОН, про що свідчать допущені в міністерстві недоліки щодо звітності структурних підрозділів з питань освіти ОДА і КМДА з використання коштів субвенцій та досягнення цілей заходів.

9. За звітними даними МОН, за рахунок субвенцій і співфінансування з місцевих бюджетів проведено роботи з будівництва, реконструкції та ремонту **153** закладів ЗСО, **79** спортивних комплексів, придбано **257** шкільних автобусів, **23** мобільних ІРЦ та **23994** персональних комп'ютери, забезпечено доступ до Інтернету або підвищено його якість (швидкість доступу) для **7737** закладів освіти. Придбано засобів навчання та обладнання на 959 млн грн, меблів для початкових класів – на 669,0 млн грн, дезінфікуючих засобів – на 525,8 млн грн, обладнання, інвентаря для фізкультурно-спортивних приміщень – на 23,5 млн гривень.

Водночас аудитом встановлено низку фактів неефективного управління і використання коштів субвенцій та співфінансування з місцевих бюджетів, що не дозволило досягти найкращого співвідношення між результатами виконання бюджетних програм і використаними для досягнення цих результатів коштами субвенцій та співфінансування з місцевих бюджетів.

У результаті у 947 закладах ЗСО, або майже у кожному третьому із 3294, охоплених аудитом, на підключення яких до мережі Інтернет у 2019 році були розподілені кошти субвенції на підвищення якості освіти, не досягнуто цілей її надання – забезпечення можливості з'єднання з Інтернетом усіх наявних та запланованих до придбання за кошти субвенції ПК, з обов'язковим досягненням відповідної швидкості доступу.

За наявності фінансування не розпочато або не завершено роботи зі створення спорткомплексів у понад десяти населених пунктах. Повернено до державного бюджету значні обсяги субвенції на підвищення якості освіти, що не використані на придбання шкільних автобусів і мобільних ІРЦ, за значної потреби в них у більшості регіонів.

Установлено окремі факти придбання у 2020 році за кошти субвенції на створення НУШ шкільних меблів для початкових класів, що за розмірами, формою і якістю не відповідають вимогам національних стандартів, а також низку випадків тривалого невикористання за призначенням придбаних шкільних автобусів, меблів та комп'ютерного обладнання і використання поза освітнім процесом придбаних ПК. Це свідчить про необхідність посилення МОН координації роботи з обласними і Київською міською державними адміністраціями з метою недопущення подібних

порушень розпорядниками бюджетних коштів і значного підвищення ефективності їх використання.

За результатами обговорення та на підставі викладеного Рахункова палата

В И Р І Ш И Л А:

1. Звіт про результати аудиту ефективності виконання заходів з матеріально-технічного забезпечення закладів загальної середньої освіти за кошти субвенцій з державного бюджету затвердити.

2. Рішення Рахункової палати та Звіт про результати аудиту ефективності виконання заходів з матеріально-технічного забезпечення закладів загальної середньої освіти за кошти субвенцій з державного бюджету надіслати Верховній Раді України протягом 15 днів з дня затвердження Звіту.

3. Рішення Рахункової палати надіслати Комітетові Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій, Комітетові Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики, Уповноваженому Верховної Ради України з прав людини та Уповноваженому Президента України з прав дитини в порядку інформування.

4. Звіт про результати аудиту надіслати в порядку інформування народним депутатам України Гришиній Ю. М. та Лукашеву О. А.

5. Відомості про результати аудиту у формі рішення Рахункової палати надіслати Кабінетові Міністрів України та рекомендувати:

- з огляду на збільшення кількості школярів з особливими освітніми потребами доручити Мінекономіки спільно з МОН забезпечити внесення змін до ДСТУ 7013:2009 з метою встановлення вимоги про обов'язкове облаштування у шкільних автобусах не менше 2-х пасажирських місць для дітей з особливими освітніми потребами, а також щодо приведення термінології ДСТУ 7013:2009, зокрема терміна «школярі з обмеженою здатністю пересування», у відповідність з термінологією Закону № 2145, зокрема «особи з особливими освітніми потребами»;

- доручити МОН забезпечити розроблення пропозицій із вдосконалення законодавства в частині використання коштів субвенції на забезпечення якісної, сучасної та доступної загальної середньої освіти «Нова українська школа» та внести в установленому порядку на розгляд Кабінетові Міністрів України проєкт змін до Порядку та умов № 237 в частині врахування потреби в облаштуванні шкіл меблями, обладнанням і дидактичними матеріалами для учнів перших класів, які підуть у школу на четвертому році реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» (2021/2022 навчальний рік), а також щодо прав ОДА за потреби змінювати пропорції розподілу субвенції, визначені пунктом 15 Порядку та умов № 237, для бюджетів сільських, селищних, міських територіальних громад за обґрунтованими зверненнями відповідних відділів освіти;

- доручити МОН забезпечити розроблення пропозицій із вдосконалення законодавства та внести в установленому порядку на розгляд Кабінетові Міністрів України проєкт змін до Порядку та умов № 100 з метою уточнення змісту положення «завершення реалізації проєкту до кінця поточного року».

6. Рішення Рахункової палати та Звіт про результати аудиту надіслати Міністерству освіти і науки України та рекомендувати:

- завершити реалізацію рекомендацій Рахункової палати за результатами попереднього аудиту (Звіт за результатами якого затверджено рішенням Рахункової палати 26.11.2019 № 33-1) у частині актуалізації Положення про навчальні кабінети загальноосвітніх навчальних закладів, затвердженого наказом МОН від 20.07.2004 № 601;

- забезпечити внесення в установленому порядку проєкту змін до пункту 3 Порядку та умов № 100 з метою запровадження умови «завершення реалізації проєкту (частини проєкту) до кінця поточного року»;

- забезпечити належне виконання вимог пункту 16 Порядку та умов № 100 в частині надання до МОН обласними та Київською міською держадміністраціями результатів аналізу стану реалізації проєктів шляхом порівняння фактично здійснених заходів щодо реалізації проєктів з плановими заходами, зазначеними у проєктних заявках;

- посилити координацію роботи з обласними та Київською міською держадміністраціями щодо надання МОН достовірних даних про використання коштів субвенцій із метою забезпечення досягнення цілей бюджетного фінансування.

7. Рішення Рахункової палати про результати аудиту надіслати Вінницькій, Дніпропетровській, Київській, Львівській, Одеській, Полтавській та Харківській обласним та Київській міській державним адміністраціям з пропозицією розглянути результати аудиту та вжити заходів щодо:

- забезпечення при закупівлі засобів навчання та обладнання для навчальних кабінетів початкової школи дотримання вимог, встановлених Типовим переліком засобів навчання та обладнання для навчальних кабінетів початкової школи, затвердженим наказом МОН від 07.02.2020 № 143;

- забезпечення усунення розпорядниками і одержувачами бюджетних коштів наслідків порушень при використанні коштів субвенцій, виявлених під час аудиту;

- невідкладного введення в експлуатацію об'єктів, завершених будівництвом протягом 2019–2020 років, із залученням, за необхідності, в установленому порядку коштів місцевих бюджетів.

8. Рішення Рахункової палати і Звіт про результати аудиту надіслати Департаменту гуманітарної політики Вінницької ОДА, Департаменту освіти Вінницької міської ради, Відділу освіти Вінницької РДА, Відділу освіти, культури, туризму та спорту Вороновицької селищної ради, Департаменту освіти і науки Дніпропетровської ОДА, Департаменту капітального будівництва Дніпропетровської ОДА, Департаменту гуманітарної політики

Дніпровської міської ради, Департаменту освіти і науки Київської ОДА, Управлінню освіти і науки Ірпінської міської ради, Відділу освіти Києво-Святошинської РДА, Відділу освіти Іванківської РДА, Департаменту освіти і науки Львівської ОДА, Управлінню освіти департаменту гуманітарної політики Львівської міської ради, Львівському військовому ліцею, Львівському фізико-математичному ліцею-інтернату при Львівському національному університеті ім. І. Франка, СЗШ № 23 м. Львів, СЗШ № 54 м. Львів, Департаменту освіти і науки Одеської ОДА, Управлінню капітального будівництва Южненської міської ради, Управлінню містобудування, землевпорядкування та комунального майна Біляївської міської ради, Відділу освіти, культури та туризму Великомихайлівської селищної ради Великомихайлівського району, комунальній установі «Одеський обласний центр фінансово-статистичного моніторингу, матеріально-технічного та навчально-методичного забезпечення закладів і установ освіти», комунальному закладу вищої освіти «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради», комунальній установі «Центр фінансування та господарської діяльності закладів та установ системи освіти Київського району м. Одеси», комунальній установі «Центр фінансування та господарської діяльності закладів та установ системи освіти Суворовського району м. Одеси», комунальній установі «Центр фінансування та господарської діяльності закладів та установ системи освіти Малиновського району м. Одеси», комунальній установі «Центр фінансування та господарської діяльності закладів та установ системи освіти Приморського району м. Одеси», Відділу освіти, молоді та спорту виконавчого комітету Великобагачанської селищної ради, Департаменту науки і освіти Харківської ОДА, Виконавчому комітету Мереф'янської міської ради, Управлінню освіти, культури, молоді та спорту Дергачівської РДА, Відділу освіти Харківської РДА, Відділу освіти, молоді та спорту Валківської РДА, Департаменту освіти і науки виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), Управлінню освіти Святошинської районної в м. Києві державної адміністрації, Управлінню освіти Дарницької районної в м. Києві державної адміністрації, Управлінню освіти Шевченківської районної в м. Києві державної адміністрації з пропозиціями вжити заходів щодо усунення наслідків порушень і недоліків, установлених за результатами аудиту, зокрема шляхом:

- завершення реалізації проєктів, які фінансувалися за рахунок коштів субвенцій, та введення їх в експлуатацію у найкоротші терміни (протягом 2021 року);

- забезпечення відшкодування матеріальної шкоди, завданої територіальним громадам;

- притягнення до відповідальності посадових осіб, які допустили порушення, встановлені під час аудиту.

9. Поінформувати Державну податкову службу України про результати аудиту в частині встановлення ознак необґрунтованого включення підрядними

і субпідрядними організаціями до загальноовиробничих витрат нарахування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування при виконанні будівельних робіт на об'єктах Вороновицької селищної ради Вінницької області.

10. Поінформувати Міністерство розвитку громад та територій України про результати аудиту в частині встановлення виконання з порушеннями законодавства з питань містобудівної діяльності проектних, будівельних робіт, авторського та технічного нагляду з метою моніторингу ситуації у цій сфері.

11. Повідомити Офіс Генерального прокурора про виявлені аудитором ознаки кримінальних правопорушень.

12. Оприлюднити рішення Рахункової палати, Звіт про результати аудиту та результати розгляду рішення об'єктами аудиту на офіційному вебсайті Рахункової палати.

13. Заступникові Голови Рахункової палати Майснеру А. В. забезпечити надсилання до Верховної Ради України інформації про стан виконання об'єктами контролю цього рішення Рахункової палати протягом 45 днів з дня отримання інформації від об'єктів контролю.

14. Контроль за виконанням цього рішення покласти на заступника Голови Рахункової палати Майснера А. В.

Голова Рахункової палати

В. В. Пацкан